

Overdenking 24 juni 2018 – Utrecht Silo – Jaap Boeschoten

Lucas 24, 13–35 en 36–43

Met open mond en ogen

Ze waren zo gelukkig geweest, daar in Jeruzalem, die twee volgelingen van Jezus uit Emmaüs; ze wisten zich bemind en ze beminden er. Jezus was in hun leven gekomen, zomaar een mens, maar voor hen een godsgeschenk. Ze gingen anders naar zichzelf kijken en naar elkaar en naar de wereld en boven die wereld zagen zij de hemel open.

Maar dat is nu voorbij. In Jeruzalem is hun grote vriend doodgemaakt en al hun hoop is mét hem begraven. Ze hebben die rampplek maar verlaten en lopen nu met tranen in hun ogen weer naar huis. Ja, sommigen zeggen dat een paar vrouwen twee hemelse figuren hebben gezien die zeiden dat ze Levende niet bij de doden moesten zoeken en anderen beweren zelfs dat ze Jezus zelf hebben gezien, maar dat kan natuurlijk niet. Dus verlaten ze de stad van God, de stad van vrede.

En toen kwam er die derde man bij hen lopen. 'Waar hebben jullie het toch over?' Ze bleven met een somber gelaat staan. 'Ben jij de enige die niet weet wat er de afgelopen dagen is gebeurd?' 'Wat dan?'

En ze vertellen dat zij volgelingen waren van Jezus van Nazareth, een man die prachtige dingen kon zeggen en nog mooiere dingen kon doen. Maar de priesters en de leiders hebben hem veroordeeld en gekruisigd. Ze hadden zoveel hoop gehad dat Hij het volk zou bevrijden, maar het was nu drie dagen geleden dat hij was vermoord en nu konden ze niets anders dan maar teruggaan naar hun oude woonplaats, hun oude leven zonder toekomst.

'Zijn jullie nou zo dom en traag van begrip dat je niet gelooft wat de profeten hebben gesproken? De gezalfde moest lijden om zijn glorie in te gaan?'

Van wie moest dat? Van God? Van Jezus zelf? of van de mensen? Nee, het moest er wel van komen, het had wel anders gekund als de mensen anders hadden kunnen zijn. Maar zij konden niet anders dan deze mens, die zulke bijzondere dingen zei en deed, uitschakelen. Hij moest uitgeschakeld worden. De gezalfde moest lijden omdat Hij niet kon ophouden met liefhebben, zijn moeten was het moeten van de liefde.

En hij ging hen uitleggen wat er in de boeken staat geschreven: Zou de God die alles heeft gemaakt, de aarde loslaten? Zou de God de Abraham uit Ur had geroepen, die Jozef uit de put haalde, zijn volk uit Egypte en Jona uit de vis, Daniël uit de leeuwenkuil en de ballingen uit hun ballingschap, zijn mensen nu opeens in de steek laten? En zo vertelde deze derde man over de weg die de uitgekozenen moest gaan. Ze lopen de hele geschiedenis door, de ziener en de blinden. En hoe verder de Schriften open gaan, hoe meer hun ogen werden geopend.

Dan komen ze bij hun dorp en het leek of hij verder wilde gaan. Als je wilt dat hij blijft, moet je hem wel vragen, hij dringt zichzelf niet op. 'Blijf bij ons, want het wordt al avond'. En samen gingen ze eten: Hij nam het brood, sprak de zegen uit, brak het en gaf het aan hen. En toen herkenden ze Hem. Lucas heeft met dit verhaal over dat ene uur op die derde dag waarschijnlijk een geloofsontwikkeling van jaren uitgebeeld. Want het heeft wel even geduurd voor de leerlingen na Jezus' kruisiging een idee kregen wat zijn leven en dood betekenden. Maar elke zondag, als ze het brood met elkaar deelden en de geschriften gingen lezen, was het alsof Jezus zelf weer was teruggekeerd. Dit mooie verhaal van de Emmaüsgangers lijkt wel een weergave van de geloofsontwikkeling die Lucas zelf heeft meegemaakt: Jezus heeft zich na zijn dood als de Levende laten kennen, heeft als een echte profeet zijn blinde leerlingen het zicht teruggegeven.

En Hij verdween uit hun midden. Jezus hoeft niet langer bij hen te zijn, want Hij is *in* hen. Ze hebben zijn woorden ingedronken, zijn brood tot zich genomen, Hij is een deel van henzelf geworden. Alles is open gegaan: De Schriften zijn opengegaan, hun ogen zijn opengegaan, het graf is opengegaan. Dat is vooral gebeurd doordat ze samen aten. Dat breken en delen liet hun zien wie hij was, ze konden zich verbonden voelen met Hem.

Want samen eten is **gemeenschap** voelen, verbondenheid ervaren, je hoort bij elkaar en dat wordt ook op fysieke manier geuit. Je zit bij elkaar aan tafel als mensen die bij elkaar horen, bij elkaar willen zijn. In een restaurant is het ook heel ongemakkelijk als er geen vrije tafel meer is en je wordt bij een

ander gezelschap aan tafel gezet. Op zijn mooist ben je daar welkom en ontstaat er een gesprek waarin je elkaar leert kennen en dus verbonden raakt.

Eten is een moment van **aandacht** hebben, ontmoeting, tijd hebben voor een goed gesprek, belangstelling hebben voor wat de ander beweegt, wie hij/zij is. Het betekent dus ook stil zitten en niet onrustig weg willen/kunnen voor andere aandacht trekkende zaken als telefoon, televisie, radio of krant.

Eten is ook een teken van **leven**, want eten heb je nodig om in leven te blijven, je kunt niet zonder en moet je lichaam onderhouden, gezond houden door te eten. Daarom is samen eten ook een teken van het leven voortzetten, bijvoorbeeld bij een begrafenis: al is het maar een kopje koffie met een plakje cake, de achterblijvers, de overlevers moeten weer verder met hun leven, ook als de dood net is ervaren. Daarom eten we met elkaar na het verlies van een dierbare.

Eten is verbonden zijn met de **aarde**, je gronden in het bestaan hier en nu. Je stoffelijke lichaam, wie je bent, moet je in stand houden door stoffelijke materie tot je te nemen. Wij zijn vanaf de schepping aard-mensen, stof uit stof geschapen en al denken we dat we heel geestelijk zijn. We blijven lijfelijke aard-achtige, aard-ige mensen. Niet meer eten of willen eten is dan ook afscheid nemen van het (willen) leven, ver-sterven, wat vaak gebeurt op het sterfbed.

Eten is ook **genieten** van lekkere dingen, het is niet voor niets dat we feest vieren met een maaltijd, dat in reclame mensen worden verleid tot het kopen van producten met het beeld van een grote tafel met feestende familieleden. Met een volle tafel vieren we het goede leven, genieten van lekker eten en elkaar.

Eten is **delen** met elkaar. Het met aandacht en zorgvuldig voorbereiden en klaar maken, dan de tafel dekken en het eten op tafel zetten. Dat is goed voor elkaar zorgen, het eten, ook als het niet zo veel is met elkaar delen. Ik weet nog een keer dat we met ons koor in de gevangenis de maaltijd van Jezus, het avondmaal vierden. Toen de beker wijn langskwam kon een van de eersten zich niet inhouden en nam een flink aantal slokken van de (verder verboden) wijn. Iedereen in de kring zag het gebeuren, maar niemand zei iets. Ieder nam vervolgens een heel klein nipje van het kleine beetje wijn dat nog over was en zo bleef er genoeg in de beker tot aan de laatste deelnemer. En zo gaat het bij samen eten: je deelt met elkaar wat er is, tot zelfs na de maaltijd als er nog wat over is. Dat gooi je niet weg, maar dat geef je aan een studerende dochter of een breng je naar de daklozen.

Eten is ook **ontvangen**, aanvaarden van de gaven, de liefde en aandacht van de ander. Voor sommigen moeilijk omdat ze niet zomaar kunnen ontvangen.

Welmoed Vlieger in **Trouw**:

'Geliefd worden als het soms aardige en soms driftige kind dat we zijn, voelt te veel als vergeving' schrijft Gordon Marino, voormalig bokser en nu professor in de filosofie. We willen vooral geliefd worden als perfect, volmaakt mens. Pas dan zijn we liefde en vergeving waard. Maar we zijn niet volmaakt,; we hebben mooie en lelijke kanten. Dat we vergeving nodig hebben is wat lastig: we lijken dan een wat gemankeerde persoon die blijkbaar steeds faalt, struikelt en weer opstaat, maar onvermijdelijk weer valt. We hebben steeds weer vergeving nodig. Liever ontkennen we onze kwetsbare werkelijkheid en proberen we een ideaalbeeld van onszelf op te houden.

maar zo'n ideaalbeeld vervreemdt ons van onszelf en van onze werkelijkheid en ontnemt de ruimte voor genade en vergeving. En wie zich afsluit voor werkelijke liefde en vergeving zal nooit raken aan de duistere, verborgen diepten van zichzelf en van zijn bestaan. Je moet je eigen demonen in de ogen durven kijken. De enige manier om dan niet van schrik te verstarren en de vlucht te nemen in ontkenning en verbetering is de 'sprong van het geloof'. Genade maakt je mild naar de ander en jezelf. Liefde bezit je niet, en kun je niet naar eigen believen vormgeven, nee, liefde ontvang je elke

moment weer. Leven is een onvervangbaar geschenk, maar ook een uitdaging. De grootste uitdaging is misschien wel de aanvaarding van het geschenk van de vergeving.

Terug naar het verhaal . . .

Als de twee leerlingen beseffen wie ze hebben gezien en gesproken, staan ze meteen op en gaan terug naar Jeruzalem. Daar aangekomen vertellen ze wat hen onderweg is overkomen, en hoe zij Jezus hadden herkend door het breken van het brood, het samen eten.

En terwijl zij nog met elkaar spraken, stond Jezus in hun midden. 'Vrede met jullie' zei hij. Opnieuw zien ze Jezus. Ze raakten in de war en werden bang, want ze dachten een geest, een spook te zien. Maar Jezus zei: 'Waarom twijfelen jullie zo? Kijk naar de wonden in mijn handen en voeten, ik ben het zelf, betast me maar: Kijk, ik heb vlees en botten en ben dus geen geest.'

Toen ze het van blijdschap nog niet geloofden en zich verbaasd afvroegen hoe dit kon, zei Hij: 'Hebben jullie wat te eten? Zij gaven hem een stuk gebakken vis, want het zijn en blijven toch vissers, hij nam het aan en at het voor hun ogen op.

Lucas kan het niet nog duidelijker maken: Jezus' opstanding gaat over onze, aardse werkelijkheid. Het is niet alleen maar een mooi verhaal of een vrome wensgedachte. Er is iets heel werkelijks, aards gebeurd.

En bij het woord 'vis' ICHTHUS in het Grieks, hoorde de eerste gemeente altijd weer de beginletters van de woorden: Jezus Christus, Zoon van God, Redder.

Het verhaal hoort bij het vorige. Daar brak hij brood, hier eet hij vis. En weer legt hij de Schriften uit: Alles wat is geschreven over mij is nu vervuld. En hij opende hun verstand en zij begrepen de verhalen die opgeschreven waren.

En nu is het de tijd om naar buiten te gaan en de boodschap te vertellen, te beginnen hier in Jeruzalem, maar daarna ook in het hele land, over heel de wereld. En Ik ben bij jullie tot aan het einde der wereld, tot aan het einde van de tijd.

En . . . vier de maaltijd van Jezus. Nodig iedereen die er bij wil horen uit. Deel, wees gastvrij en vergevend, geniet en vier samen feest. Als een voorbode, een afschaduwing van de wereld zoals die hoort te zijn en eens zal komen.

Amen